

Els experts atribueixen a la contaminació i a l'alimentació el deteriorament de l'esperma

Semen, qualitat en dubte

SARA SANS
Tarragona

L'ús de roba "particularment" cenyida, els hàbits alimentaris, el consum de drogues i alcohol, utilitzar determinats detergents i sabons o la contaminació ambiental són alguns dels factors que poden explicar l'empitjorament de la qualitat del semen durant les últimes dècades, especialment als països industrialitzats. "La prova d'aquest empitjorament és que l'Organització Mundial de la Salut (OMS) ha rebaixat durant els últims anys els paràmetres considerats de normalitat", apunta Álvaro Vives, cap de la unitat d'Andrologia de Salut de la Dona Dexeus.

Si als anys noranta l'OMS considerava com a valor de referència 40 milions d'espermatozoides per mil·lilitre de semen, la xifra es va rebaixar a 15 milions el 2010. I també s'han rebaixat els paràmetres relatius a la mobilitat total dels espermatozoides de l'ejaculat, la vitalitat o la morfologia. "Possiblement l'entorn i els factors externs poden explicar l'empitjorament de la qualitat, des de l'alimentació a la contaminació ambiental, el contacte amb pesticides i altres productes tòxics, però els tractaments són cada vegada millors i molt malament ha d'estar l'esperma per no poder tractar-lo", manté Agustín Ballesteros, director de l'Institut Valencià d'Infertilitat (IVI) a Barcelona.

"El debat sobre el descens de la qualitat és controvertit, va començar en els anys setanta amb els primers estudis i a començaments dels noranta una publicació internacional afirmava que entre el 1940 i el 1990 la concentració d'espermatozoides havia baixat un 50%, a raó d'un 1% anual", explica Ferran Garcia, director del servei d'Andrologia de l'Institut Marquès. A Espanya, no hi ha estudis de referència que reflecteixin en conjunt com evoluciona la qualitat de l'esperma: "No hi ha un consens a nivell de comunitat científica, encara que sí que s'observa que el problema varia segons la zona i, que com més industrialitzada és una àrea, més problemes es detecten".

L'Institut Marquès va realitzar el 2002 un estudi sobre la qualitat del semen dels tarragonins: el 53% de les mostres re-

collides no complien els paràmetres de normalitat de l'OMS quant a qualitat (percentatge d'espermatozoides mòbils) i quantitat (concentració d'espermatozoides per centímetre cúbic). L'estudi (que va analitzar mostres de 405 homes d'entre 22 i 59 anys) va concloure que el percentatge d'espermatozoides mòbils ràpids a Tarragona era d'un 6,8% mentre que l'OMS estableix un mínim d'un 25%.

L'entitat ecologista L'Escuroç va portar l'informe a la Fiscalia denunciant la indústria química com a origen del problema. El jutge va arxivar la causa el setembre passat al·legant "la dificultat" d'identificar un o diversos responsables, encara que es van localitzar fins a 200 empreses del polígon petroquímic que poden emetre productes susceptibles d'alterar la qualitat del semen. I el grup ecologista va recórrer l'arxivament.

ELS PARÀMETRES

L'OMS ha revisat a la baixa els valors de referència que considera normals

INFERTILITAT

El retard de la maternitat genera més problemes que la qualitat de l'esperma

Encara que els principals valors que es mesuren són la quantitat, la qualitat i la morfologia dels espermatozoides, "cal tenir en compte el conjunt; entre un 10% i un 20% dels homes no tenen seminogrames (anàlisi de l'ejaculat) normals, però les seves dones solen quedar embarassades; un home pot tenir un dèficit de mobilitat però molta quantitat", diu Ferran Garcia.

La relació entre la infertilitat i la mala qualitat de l'esperma també és discutida: "El problema fonamental en les parelles que no poden tenir fills no està tant al semen com a l'òvul", manté Agustín Ballesteros. Coincideix amb ell l'andròleg de la Dexeus, Álvaro Vives: "La majoria de les parelles que vénen a la consulta perquè no poden tenir fills, elles tenen més de 38 anys; el retard de la maternitat genera més dificultats que la qualitat de l'esperma".●